

Nanna Hoeg Dreyer: *Litteratur om Silkeborg by 1846-1976*. (Silkeborg Bibliotek, 1983). 115 s.

Kommunearkiver. Halsted-Avnede, Landet-Ryde 1842-1966, Skovlænge-Gurreby 1843-1966, Søllested 1842-1966, Vesterborg 1842-1970 - 1970 indgået i Højreby kommune. Registratur. (Landsarkivet for Sjælland, 1983). 127 s.

Erik Nørr: *Præste- og sognearkiver. Forsvundne og bevarede kilder til lokalsamfundets historie i det 19. århundrede*. Med en totalregistratur over Støvring kommune. (Lokalhistorisk Afdeling/Landsarkivet for Sjælland, 1983). 82 s.

I takt med den stigende interesse for lokalhistorie udkommer der i disse år en mængde små nyttige publikationer, der kan fungere som nøgle til de store mængder af kilder og allerede foreliggende litteratur. Disse bibliografier og registraturer kan naturligvis først og fremmest benyttes i de tilfælde, hvor man er interesseret i den pågældende lokalitet; men de har også en videre, mere generel betydning, idet de kan give ideer til eftersporing af tilsvarende materiale for andre lokaliteters vedkommende, hvor der endnu ikke findes tilsvarende hjælpemidler.

Bibliografien over litteratur om Silkeborg er udarbejdet som en hovedopgave ved Danmarks Biblioteksskole 1978, hvilket forklarer, at den dækker udgivelsesperioden 1846-1976 og ikke er helt ajourført. Det er et meget grundigt arbejde, idet selv ganske små oplysninger på ½ side eller endnu mindre er medtaget, hvor der ikke findes anden litteratur om det pågældende emne. Selve bibliografien fremtræder med en forbilledlig klar og overskuelig opstilling, udførlig indholdsfortegnel-

se, tidsskriftregister og alfabetisk register.

I 1970 dannedes den nuværende Højreby kommune. Arkiverne fra de landkommuner, der dannede Højreby, er alle afleveret til Landsarkivet for Sjælland m.m., der nu har sørget for at udgive en registratur over dem. Registraturen er let at gå til med en udførlig indholdsfortegnelse og klar opstilling. Som eksempel på, hvilke arkivgrupper der kan være tale om, kan nævnes forhandlingsprotokoller for sogneråd, ligningsmyndigheder, skolekommission og sundhedskommission, skattelister og selvangivelser samt dokumenter vedrørende fattigforsorg.

Erik Nørr er i sin registratur gået videre, idet han har anvendt sine egne erfaringer med hensyn til forskning i lokaladministrationens arkiver. Da bestemte arkivgrupper kan befinde sig mange forskellige steder, har Nørr i stedet for at registrere efter hvert enkelt opholdssted forsøgt at opstille en »totalregistratur« over lokaladministrationens materiale fra 8 sogne i Støvringområdet indtil år 1900. Materialet er fremkommet ved et grundigt eftersøgningsarbejde i Landsarkivet i Viborg, i lokalhistoriske arkiver, på kommunekontorer, i præstegårde, på skoler og hos private; og også forsvundet materiale, der bevisligt har eksisteret, medtages.

Registraturen har 3 hovedafsnit: A præsteembedet, B sogneforstanderskabet/sognerådet og C sognefogden/protokoller autoriseret af herredsfogden; og foruden den egentlige registratur gives henvisninger til den lovmæssige baggrund for de enkelte arkivgrupper, alt sammen meget nyttigt og overskueligt. Ønsker man at vide mere om de enkelte arkiver, er der en fyldig indledning om problemerne ved at beskæftige sig med lokalhistorie i et lidt større område, hvor specielt præstearkivet,

kirkesangerens/skolelærerens, sognerådets og sognefogdens arkiv behandles. Fordelen ved en registratur af denne type er naturligvis, at man ikke på forhånd behøver at vide, i hvilke arkiver de oplysninger, man er interesseret i, ligger. Derfor er Erik Nørres bog en god håndsrækning også til mindre øvede arkivbenyttere.

Tove Elklit

Hagens Samling i Det kongelige Biblioteks Håndskriftsafdeling. Kilder til dansk musikhistorie samlet af S.A.E. Hagen. Registrant udarbejdet af Nanna Schiødt, Dan Fog, Hans Danelund. (Det kongelige Bibliotek, 1981). 167 s.

Musikforfatteren og komponisten S.A.E. Hagen (1842-1929) var ophavsmand til en enestående samling af kilder til dansk musikhistorie i videste forstand. Denne samling, som stammede fra aviser, tidsskrifter og arkivalier, er nu blevet ordnet, indekseret og beskrevet, således at den er blevet let at anvende, også for andre end specielt musikhistorisk interesserede.

I samlingen kan der findes stof af almen historisk og kulturhistorisk interesse, men især lokalhistorikere (Helsingør) og personalhistorikere vil kunne drage nytte af den. Dette gælder især, fordi registranten er uhyre veludformet og velforsynet med vejledninger, beskrivelser, kommentarer og registre, således at det hurtigt kan konstateres, hvorvidt der i samlingen findes noget af interesse vedrørende det pågældende emne.

Tove Elklit

Thelma Jexlev: *Lensregnskaberne – en oversigt.* (Lokalhistorisk Afdeling, København, 1978). 6 + 51 + 67 + 104 s.

Gennem årene har Fortid og Nutid bragt en lang række nyttige oversigter over arkivmateriale. En af disse, Thelma Jexlevs *Lensregnskaberne*, der i årene 1974-76 kom i tre afdelinger, blev i 1978 udgivet samlet i bogform, med tilføjelse af nyttige registre, et stedregister over lenene med underliggende herreder og et personregister over lensindehavere.

Len for len gennemgås det store materiale, der er bevaret fra tiden ca. 1550-1660, for de første årtier dog temmelig fragmentarisk. Først behandles materialet fra Skåne, Halland og Blekinge m.m., derefter fra Sjælland med øerne Møn, Bornholm og Lolland-Falster, Fyn og Langeland og endelig fra Jylland, hvortil kommer et sporadisk materiale fra Færøerne og Norge. For det enkelte len redegøres der først for oprettelse, område og lensmænd, derefter følger registraturen, hvor det bevarede materiale anføres for hver enkelt lensmands funktionstid, først regnskaberne, derefter jordebøger, ekstraskattemandtaller og kvitteringer (kvittansiarumbilag).

I en indledning behandler Thelma Jexlev lensregnskabernes bevaringsforhold og skitserer metodiske problemer omkring regnskabernes brug. Som regnskaber er materialet kompliceret at bruge, men for kulturhistorien, den sociale og økonomiske historie og lokalhistorien er det meget omfattende, endnu alt for lidt udnyttede materiale en guldgrube.

Ole Degn